

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Прогнозування та планування в публічному управлінні

Шифр та назва спеціальності

D4 Публічне управління та адміністрування

Інститут

ІНІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація**Кафедра**

Соціології і публічного управління (305))

Освітня програма

Публічна політика та управління соціально-економічними змінами

Тип дисципліни

Вибіркова

Рівень освіти

Третій (освітньо-науковий, PhD)

Форма навчання

Денна, заочна

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Мороз Володимир Михайлович

volodymyr.moroz@khi.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціології і публічного управління

Досвід професійної діяльності – 33 роки.

Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць. Стаж професійної діяльності за посадами які відповідають спеціальності «Публічне управління та адміністрування» понад 14 років. Стаж науково-педагогічної діяльності понад 19 років. Експерт з оцінювання проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що подаються для участі у конкурсах, які проводить МОН України, за тематичним напрямом «20. Соціальні і гуманітарні науки». Член експертної групи МОН України з професійної педагогіки, психології та змісту професійної (професійно-технічної) освіти. Член редакційних колегій трьох фахових наукових видань. Досвід роботи у спеціалізованих вчених радах із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук з державного управління понад 8 років. Автор та організатор спільних з литовськими та польськими університетами заявок на отримання грантової підтримки наукових досліджень у межах українсько-польських та українсько-литовських науково-дослідних проєктів. Співавтор та співорганізатор позагрантових наукових проєктів із зарубіжними ЗВО (Латвія, Китай та Фінляндія). Пройшов підвищення кваліфікації в: Регіональному інституті адміністрації м. Лілль (Франція); Університеті Тампере (Фінляндія); Балтійській Міжнародній Академії (Латвія); Академії соціальних наук (Польща). Голова Громадської організації «Академія соціальних трансформацій та інноваційного управління» (Україна)

Провідний лектор з дисциплін: «Методологічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»; «Публічна політика та врядування»; «Публічне управління та сталий розвиток»; «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень»; «Світоглядні засади управлінської діяльності»; «Публічне управління національною безпекою в умовах глобальних викликів» тощо.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad>

КРУГЛОВ Віталій Вікторович

vitalii.kruhlov@khpi.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad>

ТЕРЕЩЕНКО Діна Акрамівна

dina.tereshchenko@khpi.edu.ua

Докторка наук з державного управління, професор, професорка кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad>

Загальна інформація

Анотація

Освітня компонента спрямована на: з'ясування місця та ролі прогнозування та планування в системі функцій публічного управління, а також актуалізації їх потенціалів для підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень; вивчення теорії та практики соціально-економічного прогнозування, а також набуття знань та формування навичок з використання основних з методів прогнозування; конкретизацію змісту функції планування в системі прийняття управлінських, а також узагальнення практик її реалізації на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях; ознайомлення з методологічними основами планування та формування навичок з планування соціально-економічного розвитку; розгляд нормативно-правового та організаційного забезпечення реалізації функцій прогнозування і планування в публічному управлінні.

Мета та цілі дисципліни

Надати здобувачам вищої освіти знання щодо методологічних засад прогнозування та планування, а також практик реалізації передбачених за ними функцій на місцевому, регіональному, національному та державному рівнях. Досягнення цієї мети забезпечується виконанням таких основних завдань: визначити місце та роль прогнозування та планування серед загальних функцій управління; актуалізувати значущість прогнозування та планування для підвищення ефективності управлінської діяльності; ознайомитись з різновидами планування, а

також практиками використання основних методів прогнозування на різних рівнях управлінської діяльності; з'ясувати особливості складання планів соціально-економічного розвитку та прогнозування передбачених ними змін відповідно до реалій сьогодення; ознайомитись з нормативно-правовим та організаційним забезпеченням прогнозування та планування.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

Освітня компонента належить до блоку вибірових, а отже її участь у формуванні загальних та спеціальних компетентностей випускника освітньої програми є допоміжною. Освітня компонента зосереджена на формуванні індивідуальної траєкторії розвитку здобувача вищої освіти, а отже сформовані за результатами засвоєння передбачених нею навчальні матеріали – забезпечують набуття спеціалізованих за своїм змістом (профілем) знань та вмінь відповідно до конкретних функцій. Разом з тим, зміст освітньої компоненти не лише поглиблює знання (розширює світогляд) за фокусом конкретної освітньої компоненти, а й сприяє формуванню таких з передбачених освітньою програмою компетентностей:

ЗК_02. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми.

ЗК_04. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов європейського простору.

ЗК_05. Здатність налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво.

СК_03. Здатність забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів.

СК_04. Здатність визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації.

СК_07. Здатність розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління та адміністрування.

СК_09. Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні технології, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.

СК_11. Здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління та адміністрування.

СК_12. Здатність критично аналізувати зміст та практику реалізації публічної політики на всіх рівнях її актуалізації, а також генерувати нові ідеї щодо її вдосконалення.

СК_13. Здатність комплексно розв'язувати значущі проблеми публічного управління соціально-економічними змінами.

Результати навчання

Освітня компонента належить до блоку вибірових, а отже її участь у забезпеченні передбачених освітньою програмою результатів навчання є допоміжною. Освітня компонента зосереджена на розширенні світогляду здобувача вищої освіти за конкретним напрямом, а отже сформовані внаслідок засвоєння передбачених нею навчальні матеріали – забезпечують формування унікальних (позапрограмних) результатів відповідно до конкретного фокусу уваги. Разом з тим, засвоєння змісту освітньої компоненти дозволяє сформувати не лише унікальні (позапрограмні) результати навчання, а й сприяє досягненню таких з передбачених освітньою програмою результатів навчання:

РН_01. Знати наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування.

РН_03. Знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи управління для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування.

РН_06. Уміти визначати, оцінювати й обґрунтовувати пріоритетні напрями сталого розвитку на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

РН_09. Уміти розробляти проекти законодавчих та нормативних актів, передбачаючи правові та соціально-економічні ризики та наслідки запроваджених правових норм.

РН_10. Уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

РН_11. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

РН_12. Знати зміст та процедури аналізу публічної політики щодо забезпечення соціально-економічних змін та вміти авторитетно обґрунтовувати інноваційні ідеї щодо розв'язання її значущих проблем.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні роботи – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного засвоєння освітньої компоненти необхідно мати знання та практичні навички з таких освітніх компонент: «Світоглядні, методологічні та соціокультурні засади наукової діяльності»; «Організація науково-дослідної та інноваційної діяльності»; «Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час вивчення освітньої компоненти передбачається: організація інтерактивної роботи здобувачів вищої освіти за напрямом аналізу масивів інформації (офіційні веб-сторінки закладів вищої освіти щодо діяльності спеціалізованих вчених рад та разових спеціалізованих вчених рад за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»; веб-сторінка інформаційного ресурсу академічних текстів України; веб-сторінки органів публічного управління та міжнародних моніторингових місій тощо); проведення поточного опитування здобувачів вищої освіти щодо змісту освітньої компоненти; виступи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях; звітування про виконання практичних завдань тощо.

Методами навчання у викладанні освітньої компоненти «Прогнозування та планування в публічному управлінні» є:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з літературно-інформаційними джерелами); наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (практичні заняття) методи навчання тощо);
- методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії з проблематики освітньої компоненти; забезпечення успіху в навчанні (метод відкритих перспектив); навчально-пізнавальні ігри за фокусом уваги освітньої компоненти; формування інтересу до проблематики освітньої компоненти; апелювання до практики функціонування суб'єктів та об'єктів публічного управління у т.ч. й апелювання до життєвого та професійного досвіду – storytelling) тощо);
- методи стимулювання обов'язку і відповідальності у засвоєнні освітньої компоненти (пояснення суспільної та особистої значущості здобувача вищої освіти; формулювання вимог до здобувача вищої освіти, дотримання яких забезпечує успішне виконання закріплених за ним обов'язків; заохочення до відповідального та зразкового виконання здобувачем вищої освіти своїх обов'язків; оперативний контроль та висвітлення переваг та недоліків за його результатами; заохочення здобувача вищої освіти до повторного виконання ним тих завдань, оцінка за які не відповідає його потенціалу тощо);
- методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;
- бінарні, інтегровані (універсальні) методи (поєднання декількох методів в єдину систему для досягнення комплексної мети навчання, наприклад: словесно-наочний; проблемно-пошуковий тощо).

Технологіями навчання у викладанні освітньої компоненти «Прогнозування та планування в публічному управлінні» є:

- пояснювально-ілюстративне навчання (подання та пояснення інформації з дотриманням принципу наочності (схеми, рисунки, діаграми, таблиці тощо); репродукування здобувачем вищої освіти отриманої інформації та виконання практичних завдань за наданим зразком);
- проблемне навчання (виконання під керівництвом науково-педагогічного працівника сформульованих ним відповідно до актуальних проблем публічного управління та адміністрування завдань (пошук шляхів вирішення конкретної проблемної ситуації));
- програмоване навчання (освітня компонента передбачає засвоєння здобувачем вищої освіти чітко визначених за конкретними темами питань, а також оцінювання рівня їх засвоєння, як під час безпосереднього проведення занять (поточний контроль) так й наприкінці розгляду передбаченого освітньою компонентною змісту (підсумковий контроль));
- диференційоване навчання (організація навчально-виховного процесу з прийняттям до уваги, з одного боку, типових індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, а з іншого – фокусу їх науково-дослідної уваги).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Місце та роль прогнозування та планування в системі функцій публічного управління. Трансформація змісту та форм функцій управління через призму історії розвитку менеджменту (історична ретроспектива становлення менеджменту як науки та як окремої сфери професійної діяльності людини; зміна змісту наукових поглядів щодо управлінської діяльності (мета та завдання; функції та принципи; інструменти та методи тощо); основні етапи еволюції менеджменту; фактори які вплинули на зміну принципів, методів та організаційних форм управлінської діяльності; підходи до періодизації розвитку управління; вплив еволюції управлінської думки на формування сучасного мейнстріму публічноуправлінської науки; основні тенденції розвитку сучасного менеджменту; потенціали синергетичного підходу для розвитку теорії та практики управлінської діяльності). Сутність і класифікація функцій публічного управління (тлумачення категоріального змісту дефініцій «функція» та «функція публічного управління»; визначення управлінських функцій та їх характеристика; діалектика зв'язків між функціями, цілями та місією; еволюція поглядів щодо функцій управління (бюрократичний підхід; класичний підхід; школа людських відносин; системний підхід); сучасний науковий дискурс щодо функцій управління). Функції публічного управління та їх характеристика (галузеве сприйняття змісту дефініції «функція» відповідно до їх властивостей; діалектика зв'язків функції з напрямом діяльності; тлумачення категоріального змісту дефініції «функції публічного управління; загальні функції публічного управління (прогнозування, планування, регулювання, координація, облік та контроль) та їх характеристика; допоміжні функції публічного управління (кадрова, матеріально-технічна, фінансова, адміністративно-бюрократична тощо); функції надання державних послуг (адміністративні, управлінські, соціальні, інформаційні).	2
Тема 2. Функція прогнозування в системі прийняття управлінських рішень. Поняття прогнозів та їхнє значення для управління (властивості прогнозу; різновиди передбачень майбутнього; об'єктивна обмеженість прогнозування щодо розвитку соціальних та економічних систем; інформаційна та попереджувальні ролі прогнозу; основні стейкхолдери прогнозування; роль	2

експертів у підготовці прогнозу та його інтерпретації; функції прогнозів (підготовча; активізаційна; інформаційна) та їх характеристика; класифікація прогнозів; основи і методи прогнозування (фази прогнозування; правила прогнозування; ідеї в теорії прогнозів; критерії вибору методу прогнозування; класифікація основних методів прогнозування (математичні та нематематичні); фокус уваги прогнозування). Прогнозування в системі стратегічного управління (оцінка необхідності та можливості проведення прогнозування; варіанти використання прогнозів; головна мета прогнозу; найважливіші функції прогнозування в системі стратегічного планування; зв'язок прогнозів із цілями та стратегіями; основні методи прогнозування, що використовуються у стратегічному плануванні; використання методу Дельфі при розробці сценарію розвитку подій).

Тема 3. Методологічні основи соціально-економічного прогнозування. Оцінювання якості прогнозів.

2

Сутність і зміст соціально-економічного прогнозування (теорія прогнозування як підґрунтя для методів та моделей соціально-економічного прогнозування; потенціали футурології та наукового передбачення для складання та розуміння прогнозів розвитку соціально-економічної системи; теорія та практика розвитку соціально-економічного прогнозування; підходи до тлумачення таких понять, як «передбачення», «проорокування», «прогноз», «прогнозування», «гіпотези», «плани» та «програми»; відмінність між планом і прогнозом; взаємозв'язок плану та прогнозу; загальні риси прогнозів і планів; модель прогнозування; метод прогнозування; методика прогнозування; верифікація прогнозу; прийом прогнозування; об'єкт прогнозування; система прогнозування). Види та призначення прогнозів (різновиди прогнозів (загальний, якісний та кількісний) та їх загальна характеристика; класифікація соціально-економічних прогнозів за цілями, періодом попередження, природою, масштабністю, складністю, ступенем інформаційної забезпеченості; класифікація прогнозів відповідно до проблемно-цільового спрямування; класифікація прогнозів відповідно до природи актуалізації об'єкту; класифікація прогнозів відповідно до періоду попередження; класифікація прогнозів відповідно до масштабності позиціонування об'єкту; класифікація прогнозів відповідно до складності прогнозу; класифікація прогнозів відповідно до ступеню інформаційної забезпеченості; завдання які розв'язуються за допомогою прогнозів).

Тема 4. Методи прогнозування в розробці управлінських рішень.

2

Кількісні методи прогнозування (обґрунтування місця та ролі методів прогнозування в підвищенні ефективності управлінських рішень; визначення понять «управлінське рішення» і «методи прогнозування»; принципи наукового дослідження для актуалізації методів прогнозування в прийнятті управлінських рішень; об'єкт, суб'єкт та предмет прогнозування; функції прогнозування; підстави для використання кількісних методів прогнозування; методи кількісного прогнозування (аналіз часових рядів; причинно-наслідкове моделювання) та їх характеристика.

Тема 5. Функція планування в системі прийняття управлінських рішень.

2

Категоріальний зміст дефініції «планування» (місце та роль планування в системі функцій управління; планування як форма наукового передбачення; підходи до тлумачення категоріального змісту дефініції «планування»; діалектика зв'язку між функцією планування та функцією контролю).

Тема 6. Методологічні основи планування.

2

Теоретико-методологічні аспекти планування та контролю (підґрунтя для забезпечення ефективності планування; діалектика взаємозв'язків між плануванням та контролем; сутнісне та об'єктне наповнення змістом терміну «планування»; завдання які покладаються на планування та контроль;

методологічні аспекти планування та контролю; основні елементи ресурсної бази в контексті планування; фактори впливу на результативність функціонування організації через призму функцій планування та контролю).

Тема 7. Соціально-економічне планування та прогнозування.

2

Соціально-економічне прогнозування (загальна характеристика потенціалів прогнозування для публічного управління; зміст державного прогнозування економічного і соціального розвитку; функції соціально-економічного прогнозування; стадії процесу соціально-економічного прогнозування; методологія соціально-економічного прогнозування; форми передбачення; методологічні засади (цілеспрямованість; системність; наукова обґрунтованість; принцип адекватності прогнозів; альтернативність); класифікація соціально-економічних прогнозів за масштабом, за часом та за напрямками відтворення; інтуїтивні (експертні) методи; формалізовані методи; методи макроекономічного прогнозування).

Тема 8. Програмування та прогнозування національної економіки.

2

Поняття національної економіки як результату економічної діяльності (поняття «національна економіка»; умови виникнення та розвитку національної економіки; змішана економічна система; вплив національних традицій на формування і розвиток національної економіки; загальні характеристики національної економіки як підґрунтя для програмування та прогнозування її розвитку).

Тема 9 Нормативно-правове та організаційне забезпечення прогнозування і планування в публічному управлінні.

2

Організаційне забезпечення прогнозування і планування в публічному управлінні (на прикладі підрозділів окремих міністерств та відомств) (Управління стратегічного планування Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України; Департамент воєнної політики та стратегічного планування Міністерства оборони України; Відділ стратегічного планування та аналітичного забезпечення Національне агентство України з питань державної служби; Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Міністерства економіки та довкілля; Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства внутрішніх справ України; Директорат стратегічного планування та відновлення Міністерства освіти і науки України; Управління стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства охорони здоров'я України тощо).

Тема 10. Практика використання інструментів прогнозування та планування на різних рівнях публічного управління.

2

Програма соціально-економічного розвитку однієї з міських територіальних громад (приклад планування та прогнозування на місцевому рівні) (загальна характеристика міської територіальної громади; пріоритетні цілі та завдання програми соціально-економічного розвитку міської територіальної громади). Програма економічного і соціального розвитку однієї з областей України (приклад планування та прогнозування на регіональному рівні) (пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на поточний рік; заходи Програми щодо реалізації пріоритетних завдань у поточному році; прогнозна сума видатків на фінансування окремих заходів на поточний рік; перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізувати у поточному році ; перелік проєктів стосовно відновлення та модернізації об'єктів, що постраждали внаслідок збройної агресії РФ проти України).

Загальна кількість годин

20

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти <i>a</i>
Тема 1. Місце та роль прогнозування та планування в системі функцій публічного управління. Планування та прогнозування як основа прийняття управлінських рішень: зміст, класифікації та порівняння (планування та прогнозування одні з найбільш ефективних інструментів менеджменту; вплив моделей публічного управління на ефективність використання інструментарію планування та прогнозування; класифікації видів планування; фокус уваги планування та стратегічне планування; прогнозування як базовий етап стратегічного (перспективного) планування; об'єкти прогнозування; умови успішності прогнозування; порівняння планування і прогнозування (відповідно до: послідовності; зв'язку з процесом управління; адресністю; характеристикою процесу; характеристикою факторів процесу))	2	1,0
Тема 2. Функція прогнозування в системі прийняття управлінських рішень. Організація процесу прогнозування та похибки прогнозу (складові прогнозування як процесу; ex post та ex ante прогнози; залежність між ex post та ex ante прогнозами; умови підвищення якості (точності) прогнозу; похибки ex post та ex ante прогнозів)	2	1,0
Тема 3. Методологічні основи соціально-економічного прогнозування. Оцінювання якості прогнозів. Класифікація методів прогнозування (підходи до тлумачення дефініції «метод прогнозування»; класифікаційні ознаки методів прогнозування; класифікація методів прогнозування; інтуїтивні (експертні) методи; індивідуальні та колективні експертні оцінки; одномірне та багатомірне прогнозування)	2	1,0
Тема 4. Методи прогнозування в розробці управлінських рішень. Якісні методи прогнозування (підстави для використання якісних методів прогнозування; умови ефективного використання якісних методів прогнозування; класифікація якісних методів прогнозування; різновиди якісних методів прогнозування (дельфійський метод або метод експертних оцінок; вивчення ринку або модель очікування споживача; метод консенсусів або думка журі; сукупна думка реалізаторів; історична аналогія)).	2	1,0
Тема 5. Функція планування в системі прийняття управлінських рішень. Роль планування як функції менеджменту в управлінні організацією (роль планування як фундаментальної функції менеджменту; основні типи планування; взаємозв'язок планування з іншими функціями управління в умовах VUCA-середовища; умови підвищення ефективності планування; потенціали планування для впорядкування управлінських дій, оптимізації використання ресурсів, мінімізації ризиків та уникнення стратегічних помилок).	2	1,0

Тема 6. Методологічні основи планування.	2	1,0
Удосконалення процесу стратегічного планування в системі публічного управління (основні етапи стратегічного планування; особливості стратегічного планування в публічних установах та організаціях; переваги стратегічного планування; проблеми стратегічного планування в публічних установах та організаціях; напрями вдосконалення стратегічного планування в публічних установах та організаціях; фактори впливу на розвиток стратегічного планування в публічних установах та організаціях та їх потенціали для підвищення ефективності управлінської діяльності)		
Тема 7. Соціально-економічне планування та прогнозування.	2	1,0
Програмування національної економіки (підходи до тлумачення дефініції «програма»; суть процесу економічного програмування; об'єкти державного економічного програмування; головні завдання та етапи державного економічного програмування; класифікація державних економічних програм; суб'єкти державного економічного програмування).		
Тема 8. Програмування та прогнозування національної економіки.	2	1,0
Вплив глобалізації на прогнозування та державне стратегічне планування (вплив діяльності глобальних міжнародних організацій (ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, ЮНЕСКО тощо) на державне стратегічне планування; основні глобальні цілі та пріоритети; визначені Білій книзі принципи ефективного врядування; Глобальна стратегія Європейського Союзу).		
Тема 9. Нормативно-правове та організаційне забезпечення прогнозування і планування в публічному управлінні.	2	1,0
Стратегічне планування регіонального розвитку: нормативно-правове забезпечення (Закон України про засади державної регіональної політики; Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки; План заходів на поточний період з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки тощо).		
Тема 10. Практика використання інструментів прогнозування та планування на різних рівнях публічного управління.	2	1,0
Стратегія реформування державного управління України (приклад планування та прогнозування на галузевому рівні) (методологічний підхід до розроблення Стратегії; зв'язок Стратегії з іншими стратегічними документами; стратегічні цілі та шляхи їх досягнення; показники досягнення стратегічних цілей; Операційний план заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління України).		
Загальна кількість годин	20	$\sum_{i=1}^n a_i$

Контрольні роботи

Контрольні роботи не передбачено. Навчальним планом передбачено виконання індивідуального завдання у вигляді реферату. Тема реферату повинна відповідати змісту освітньої компоненти та корелюватися з фокусом наукової уваги конкретного здобувача вищої освіти. Обрана здобувачем вищої освіти тема реферату погоджується з викладачем.

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення/ перелік питань	Кількість годин
Тема 1. Місце та роль прогнозування та планування в системі функцій публічного управління. Прогнозування та планування як складові системи загальних функцій управління (класифікація функцій за ознакою завдань які виконують органи влади; функції як складові спеціалізованих частин змісту управлінської діяльності; класифікація функцій управління; характеристика загальних функцій; місце та роль прогнозування та планування в системі загальних функцій публічного управління). Прогнозування, програмування, планування у публічному управлінні (програмно-цільовий методу управління та його потенціали для використання інструментарію прогнозування, програмування, планування; практика використання інструментарію прогнозування, програмування, планування у публічному управлінні; актуальні проблеми у використанні інструментарію прогнозування, програмування, планування у публічному управлінні, а також шляхи їх можливого вирішення).	8
Тема 2. Функція прогнозування в системі прийняття управлінських рішень. Науково-методичний підхід до з'ясування сутності та визначення функцій прогнозування (науково-методичний підхід до з'ясування сутності прогнозування; місце прогнозування серед складових формування парадигми управління; актуалізація прогнозування в системі методологічних засад формування та впровадження інноваційного управління розвитком; місце та роль прогнозування серед методів оцінювання інноваційного управління розвитком; підходи до тлумачення категоріального змісту дефініції «прогноз»; мета прогнозування; роль прогнозування в менеджменті та управлінні).	6
Тема 3. Методологічні основи соціально-економічного прогнозування. Оцінювання якості прогнозів. Принципи соціально-економічного прогнозування (потенціали принципу послідовного дозволу невизначеності для прогнозування; потенціали інформаційного підходу для прогнозування; гіпотетична залежність ентропії від кількості вихідної інформації; гіпотетична залежність між кількістю інформації та часом прогнозування; принципи системного аналізу як підґрунтя для соціально-економічного прогнозування; основні етапи прогнозування (ретроспекція, діагноз, перспекція); вузьке та широке за рівнем охоплення тлумачення змісту поняття «якість прогнозу»; обґрунтованість прогнозу; вірогідність (надійність) прогнозу; точність прогнозу (емпірична й апріорна); помилка прогнозу; джерело помилки прогнозу; вихідні дані для оцінювання якості моделей; значення критеріїв для окремих моделей прогнозування; принцип ефективності	10

(рентабельності) прогнозування; основні функції соціально-економічного прогнозу; оцінювання процесу та об'єкту прогнозування; виявлення альтернатив розвитку соціально-економічних процесів; послідовність операцій розробки прогнозу). Основи прогнозувальних систем (основні операції прогнозувальних систем (формування альтернатив; порівняння та вибір альтернатив); загальна схема прогнозувальної системи; підсистеми системи прогнозування (підсистема формування засобів виконання заданих функцій; підсистема оцінювання неоднорідності елементів системи засобів; підсистема формування комплексних критеріїв переваги альтернатив; підсистема синтезу сукупності кращих альтернатив об'єкта прогнозування)). Прогноз економічного і соціального розвитку України (реалізація ініціативи ЄС "Ukraine Facility"; стратегічне планування та макроекономічне прогнозування; промислова політика; економіка оборони і безпеки; інноваційна діяльність; інвестиційна політика та міжнародне інвестиційне співробітництво; умови праці; трудова міграція; розвиток людського капіталу та соціальний діалог; сфера зайнятості; адміністративні послуги; європейська інтеграція; євроатлантична інтеграція; гендерна рівність тощо).

Тема 4. Методи прогнозування в розробці управлінських рішень.

8

Прогнозування на основі класичних моделей тренду (поняття, вигляд і склад часових рядів; виділення функції тренду; екстраполяція лінійної функції тенденції розвитку; прогнозування на основі нелінійної моделі тренду; моделі сезонних коливань в прогнозуванні; прогнозування на основі моделі, яка враховує випадкові коливання; середньотермінові темпи змін, як інструмент прогнозування). Прогнозування на основі адаптивних моделей (наївні методи; методи середніх ковзних (прості і зважені); методи експоненціального згладжування (просте показникове вирівнювання Броуна; подвійне показникове вирівнювання Хольта; потрібні показникові вирівнювання Вінтерса); модель ковзного тренду з гармонічними вагами).

Тема 5. Функція планування в системі прийняття управлінських рішень.

8

Сутність і зміст планування як функції менеджменту (історична ретроспектива актуалізації важливості функції планування; рівень значущості планування в різних управлінських культурах; фактори які обумовлюють важливість планування; класифікація планів; послідовність процесу планування; загальна характеристика елементів системи планування). Суть, принципи та етапи стратегічного планування теоретико-методологічні основи стратегічного планування; тлумачення поняття «стратегія» та «планування» для формулювання категорії «стратегічне планування»; «планування» як загальна функція системи менеджменту; планування як основа для реалізації інших функцій управління (організація, мотивація, контроль тощо); принципи та класифікації етапів стратегічного планування).

Тема 6. Методологічні основи планування.

8

Інноваційні механізми стратегічного планування в сфері публічного управління (теоретичні аспекти інноваційних механізмів стратегічного планування в сфері публічного управління; етапи стратегічного планування; чинники які обумовлюють розвиток інноваційного управління стратегічним плануванням; технологія сценарного розвитку; сценарне планування в системі публічного управління; етапи сценарного планування; приклади успішного використання сценарного планування в публічному управлінні; потенціали інноваційних механізмів стратегічного планування для системи публічного управління). Стратегічне планування в публічних установах та організаціях.

Тема 7. Соціально-економічне планування та прогнозування.

8

Планування соціально-економічного розвитку країни (принципи та цілі макроекономічного планування; функції та методи макроекономічного планування; класифікація державного планування). Методологічні засади стратегічного планування розвитку територій в системі публічного управління (залежність результативності стратегічного планування розвитку територій від рівня методичного забезпечення всіх складових відповідного процесу; принципи здійснення стратегічного планування розвитку територій; основні елементи загальної методології стратегічного планування розвитку територій; принципи партнерства влади, бізнесу, наукових інституцій та громадськості (модель «Quadruple Helix»); підґрунтя для методології стратегічного планування розвитку територій в Україні; поєднання національного та міжнародного інструментарію у межах методології стратегічного планування розвитку територій).

Тема 8. Програмування та прогнозування національної економіки.

8

Програмування і види державних програм національної економіки (підходи до тлумачення категоріального змісту дефініції «програмування»; основні завдання програмування; мета державного програмування; програмування та види державних програм; класифікація державних програм; цільова комплексна програма; позитивні та негативні риси цільових комплексних програм; спеціальна програма розвитку; позитивні та негативні риси спеціальних програм розвитку; система державних програм). Прогноз і прогнозування національної економіки (прогноз та його основні форми; класифікація прогнозів).

Тема 9. Нормативно-правове та організаційне забезпечення прогнозування і планування в публічному управлінні.

8

Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (загальна характеристика змісту та структури Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»; тлумачення базових категорій; (прогнози і програмні документи економічного і соціального розвитку; розробка прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку автономної республіки Крим, областей, районів та міст; прогнози розвитку галузей економіки; повноваження та відповідальність учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку). Концепція національної системи стратегічного планування (огляд нормативно-правової бази у сфері стратегічного планування та практики її застосування; аналіз поточного стану справ; мета Концепції національної системи стратегічного планування; шляхи розв'язання проблеми та досягнення мети; етапи та строки реалізації Концепції; План заходів з реалізації Концепції національної системи стратегічного планування).

Тема 10. Практика використання інструментів прогнозування та планування на різних рівнях публічного управління.

8

Програма діяльності Кабінету Міністрів України та плани пріоритетних дій Уряду (приклад планування та прогнозування на національному рівні) (принципи діяльності Уряду; зміцнення стійкості та наближення справедливого миру; відновлення та розвиток людського капіталу; побудова спроможної європейської держави; прискорення відновлення та економічного розвитку; стратегічні цілі Уряду та завдання до них). Програма діяльності ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року» (приклад планування та прогнозування на міжнародному рівні) (17 цілей сталого розвитку та задачі за кожної з них; Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ

Тематика індивідуальних завдань

Тема індивідуального завдання (реферату) повинна відповідати змісту освітньої компоненти та корелюватися з фокусом наукової уваги конкретного здобувача вищої освіти. Обрана здобувачем вищої освіти тема реферату погоджується з викладачем.

Неформальна освіта

До неформальної освіти відносяться: професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн освіта, професійні стажування тощо. Зарахування результатів навчання, набутих у неформальній освіті розповсюджується як на нормативні, так і на вибіркові навчальні дисципліни/освітні компоненти. Рекомендовані в силабусі елементи неформальної освіти можуть бути зараховані за спрощеною процедурою без додаткової валідації результатів (створення предметної комісії).

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Національна економіка: опорний конспект лекцій / уклад.: Л. Зарецька, О. Кулініч. Харків: ХДУХТ, 2021. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/598bfcdb-ac9b-4349-bf18-3c7ebe125ec6/content>
2. Прогнозування соціально-економічних процесів : конспект лекцій / уклад.: О.В. Шебаніна та ін. Миколаїв : МНАУ, 2022. 95 с.
3. Стратегічне планування регіонального розвитку. URL: <https://mininfra.gov.ua/diialnist/polityka-rehionalnoho-rozvytku/strategichne-planuvannia-rehionalnoho-rozvytku>
4. Буртняк І.В., Малицька Г.П. Прогнозування економічних і соціальних процесів: навч. посіб. Івано-Франківськ: ПНУ, 2019. 131 с.
5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III. Офіційний вісник України. 2000 р. № 16. С. 21-22

Додаткова література

6. Гурбик Ю.Ю., Сальнікова М.В., Курган П.О. Суть, принципи та етапи стратегічного планування на підприємстві. Економіка і суспільство 2019. Вип. 20. С. 173-182
7. Давидова О.Ю. Інноваційне управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства: методологія, теорія і практика : монографія. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2018. 448 с.
8. Євмешкіна О.Л. Вплив глобалізації на прогнозування та державне стратегічне планування. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 8. С. 62–66
9. Клебанова Т. С., Курзенев В.А., Наумов В.М. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.
10. Пастух К. Прогнозування, програмування, планування у публічному управлінні. Університетські наукові записки. 2020. №2 . С. 123-130
11. Сенухова М.С. Трактатування поняття «планування» та систематизація підходів. Вісник СHT ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ. 2019. Вип. 1. С.63-66
12. Petropoulos F., Apiletti D., Assimakopoulos V. Forecasting: theory and practice. International Journal of Forecasting. 2022. Vol. 38. Iss. 3. P. 705-871.

13. Hogarth R., Makridakis S. Forecasting and Planning: An Evaluation. Management Science. 1981. Vol. 14, No. 2. P. 115-138
15. Millett S. Managing the Future: A Guide to Forecasting and Strategic Planning in the 21st Century. London: Triarchy Press, 2012, 288 p.

Інформаційні ресурси

<https://zakon.rada.gov.ua>
<https://www.naq.gov.ua>
<https://www.kmu.gov.ua/>
<https://www.president.gov.ua/>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні, семінарські), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,6			0,4

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi_k \cdot k_4$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль

I – оцінка за виконання індивідуального завдання

K – середньозважена оцінка за контрольні роботи

Π_k – оцінка за підсумковий контроль

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I , ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно	F

(потрібне повторне
вивчення)

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

Гарант ОП
Володимир МОРОЗ